

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) PhD

Освітньо-наукова програма: «Філософія»

Спеціальність: 033 «Філософія»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 12 від “25” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література
10. Програмові вимоги

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Викладач (-і)	Даниляк Ростислав Петрович
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	rostyslav.danylyak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний, вечірній
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи» є складовою програми підготовки аспірантів спеціальності 033 Філософія.</p> <p>Курс дає можливість глибше сягнути в дискусійні питання, що стосуються освітньої діяльності та феномену освіти загалом, проблем, з якими зіштовхується сучасна вища школа, а також можливих шляхів вирішення проблем та оптимізації системи вітчизняної освіти. Курсом передбачено розгляд різних аспектів розуміння освітньої діяльності. Важливою є орієнтація на формування у здобувачів наукового ступеня «доктора філософії» культури наукового мислення, високої академічної культури. Вагоме місце при вивченні курсу займає формування комунікативних навичок, навичок писати філософські тексти, аргументувати власну філософську позицію.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: формування комплексної системи знань з філософії освіти і сучасних проблем вищої школи.</p> <p>Завдання: у результаті вивчення дисципліни аспіранти повинні знати: основні методи вивчення філософії освіти і сучасних проблем вищої школи; філософські характеристики сфери освіти, її онтологічні і соціальні основи; аксіологічну природу філософії освіти; питання модернізації та реформування сучасної освіти; вміти: оперувати основними категоріями філософії освіти і сучасних проблеми вищої школи; володіти навичками дискусії і полеміки, а також аналітичного мислення, що дозволяють аспіранту брати участь в обговоренні питань, пов'язаних з філософією освіти і сучасних проблем вищої школи.</p>	
4. Компетентності	
<p>4.1. Загальні компетентності</p> <p>ЗК1. Здатність критично осмислювати події та явища, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду.</p> <p>ЗК4. Здатність аналізувати інформацію, подану в різних наукових джерелах, формувати на їхньому тлі власну дослідницьку позицію, представляти результати дослідження у вигляді презентацій та професійно вести наукову дискусію.</p> <p>ЗК5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології у науковій діяльності.</p>	

ЗК7. Здатність до усвідомлення концептуальних засад педагогіки вищої школи в Україні, критичного переосмислення її здобутків в світлі традиційних та інноваційних форм навчання та педагогічних технологій з метою якісної організації своєї професійної діяльності.

ЗК9. Здатність дотримуватися професійної етики, принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

4.2. Фахові компетентності

СК2. Розуміння значення філософських концепцій в історії людства та їхньої важливості для розв'язання актуальних проблем сьогодення.

СК3. Здатність аналізувати соціокультурні явища та процеси з позиції фундаментальних етико-філософських принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів.

СК4. Здатність інтерпретувати, критично аналізувати й узагальнювати філософські тексти та їхні ідеї.

СК5. Здатність фахово дискутувати в царині філософської проблематики.

СК6. Здатність планувати й організовувати науково-дослідну та викладацьку діяльність у галузі філософії, зокрема ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні просвітницькі проекти.

СК8. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері філософії у закладах вищої освіти і в процесі цього випробовувати нові ідеї, передові освітні технології, авторські методики викладання фахових дисциплін.

СК9. Здатність розробляти навчально-методичні матеріали для забезпечення викладання філософських дисциплін у вищій школі.

5. Програмні результати навчання

Вивчення «Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи» забезпечує такі **програмні результати навчання**:

ПР1. Знати зміст найважливіших філософсько-світоглядних проблем, основні етапи розвитку філософії, наукового знання, усвідомлювати роль філософії як культурного феномену та соціального інституту, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції.

ПР3. Виявляти основні тенденції розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі, оцінювати актуальність запланованих досліджень, використовувати філософсько-світоглядні здобутки минулого для осмислення наукових проблем сьогодення, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПР8. Критично аналізувати й оцінювати традиційні методи викладання у вищій школі, ефективно застосовувати сучасні методи викладання та впроваджувати інноваційні освітні технології у викладацькій філософській практиці.

ПР9. Розробляти навчально-методичні матеріали для забезпечення викладання філософських дисциплін у вищій школі.

ПР10. Застосовувати у своїй науково-педагогічній діяльності фундаментальні філософські знання, концепти, теорію та методологію світового історико-філософського дискурсу, знання на межі предметних галузей.

ПР15. Вести філософську наукову дискусію та аргументовано відстоювати власну наукову позицію у різних комунікативних ситуаціях і зацікавлювати результатами власного дослідження.

ПР16. Працювати над власним розвитком та самовдосконаленням, ефективно визначати свої професійні можливості та пріоритети в реалізації інноваційно-дослідницьких проектів у різних сферах суспільного життя.

ПР17. Діяти на засадах спільного блага, справедливості, соціальної відповідальності; доброчесно виконувати наукові завдання та застосовувати навички академічної доброчесності та академічної культури у професійній науково-педагогічній діяльності.

ПР18. Застосовувати навички культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури в сучасному світі.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	усі	2	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, год	Вага оцінок за сем. занят.	Термін виконання
<p>Тема 1. Філософія освіти, її зміст і значення</p> <p>Поняття і предмет філософії освіти. Роль освіти у житті людини. Самоствердження людини в освіті.</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-28	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 3 год. (2 год. лекцій, 1 год. сем.)	50	Вересень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)
<p>Тема 2. Гендерне питання в освіті</p> <p>Гендерний підхід у педагогіці та освіті. Статеворольовий і гендерний підходи в освіті. Методологія і методика гендерного аналізу освіти.</p>	Лекція, групова робота, самостійна робота	1-28	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 3 год. (2 год. лекцій, 1 год. сем.)	50	Вересень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)
<p>Тема 3. Академічна культура</p> <p>Академічна культура, її поняття і функції.</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття,	1-28	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування,	50	Жовтень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)

Принципи і цінності академічної культури.	самостійна робота		опрацювання рекомендованої літератури. 3 год. (2 год. лекцій, 1 год. сем.)		
Тема 4. Навчальний заклад як формальна організація Бюрократичний характер освіти як формального інституту. Функції освіти.	Лекція, групова робота, самостійна робота	1-28	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)	50	Жовтень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)
Тема 5. Освіта та соціальна нерівність Передумови виникнення проблеми нерівності в освіті. Зміст проблеми нерівності в освіті. Сучасні тенденції проблеми нерівності.	Лекція, групова робота, самостійна робота	1-28	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)	50	Листопад 2021 р. (згідно з електронним розкладом)
Тема 6. Суб'єкти освітньої діяльності Поняття та функції суб'єктів освітньої діяльності. Студентство як соціальна група. Найважливіші тенденції у динаміці викладацького складу.	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-28	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)	50	Листопад 2021 р. (згідно з електронним розкладом)
Тема 7. Стан та перспективи розвитку освіти	Лекція, групова робота,	1-28	Групове обговорення, індивідуальне	50	Грудень 2021 р. (згідно з

Соціальні ризики сучасної освіти. Освіта в контексті глобальних проблем людства. Найважливіші тенденції реформування освіти.	семінарське заняття, самостійна робота		науково-дослідне завдання, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 3 год. (2 год. лекцій, 1 год. сем.)	електронним розкладом)
--	--	--	---	------------------------

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень аспірантів, що регламентовані в університеті. Загальна кількість балів для залікової дисципліни – 100 балів.
Вимоги до контрольної роботи	Письмова робота у вигляді тестів (у системі дистанційного навчання). Кількість тестових завдань: 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 20 хв. Максимальна оцінка за роботу – 30 балів.
Семінарські заняття	Оцінюється робота на 5 семінарських заняттях упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість балів – 50. Максимальна оцінка за індивідуально-дослідне заняття – 20 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше семи оцінок (п'ятьох – за усні відповіді та двох – за письмові роботи) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для зарахування курсу.

8. Політика курсу

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій.

Аспірант, який не набрав 25 балів, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.

9. Рекомендована література

1. Базалук О. О., Юхименко Н. Ф. Філософія освіти [Текст] [Текст] : навчально-методичний посібник. – К. : Кондор, 2019. – 164 с.
2. Бевзенко Л. Криза освіти, сучасні соціокультурні трансформації та зміна повсякденних освітніх практик // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 100-117.
3. Бойченко М. Завдання для філософії освіти в Україні у світлі теорії поколінь // Філософія освіти. – 2019. – №2. – С. 8-34.
4. Бойченко М. Цінності як категорія філософської освіти (соціально-філософський та філософсько-антропологічний ракурси) / М. Бойченко // Філософія освіти. – № 1-2 (8). – 2009. – С. 99-107.

5. Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.
6. Горбунова, Л. Освіта для стійкого розвитку: до питання про концепти та методологію // Філософія освіти. – 2019. – №1. – С. 52-78.
7. Добронравова І. Когнітивні засади освітніх стратегій // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 134-145.
8. Дольська О. Парадигмальні зміни у сучасній філософії освіти // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 146-162.
9. Зінченко В. Екзистенційно-діалогічна модель філософії освіти: освітньо-виховна та соціально-духовна комунікація у контексті суспільного розвитку // Філософія освіти. – 2018. – №1. – С. 115-133.
10. Карівець І. Проблемне навчання філософії (на прикладі Національного університету "Львівська політехніка") // Філософія освіти. – 2018. – №1. – С. 180-198.
11. Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.
12. Клепко С. Ф. Філософія освіти в Європейському контексті. / С. Ф. Клепко – Полтава: ПОППО, 2006. – 338 с.
13. Кремень В.Г. Якісна освіта як вимога ХХІ століття // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – 2007. – Вип. 15-16 (19-20). – С. 3-10.
14. Култаєва М. Провокативна філософія освіти :Fata morgana універсалізму та спокуси сингулярності (К. П. Лісман, Р. Д. Прехт і А. Реквітц) // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 32-69.
15. Матусевич Т. В., Колесник Л. В. Демократія в освіті: ідеальне буття чи педагогічна реальність? // Філософія освіти. – 2019. – №1. – С. 115-127.
16. Мулярчук Є. Покликання людини у сучасному світі: відповідальність та очікувані компетенції педагогів // Філософія освіти. – 2019. – №1. – С. 187-200.
17. Панафідіна О. Логіка сучасної освітньої парадигми: І. Кант проти Дж. Локка // Філософія освіти. – 2018. – №1. – С. 150-165.
18. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII//Відомості Верховної Ради України. – К.: Парламентське видавництво, 2014. – 37-38. – С. 2716-2798.
19. Пролесєв С. Шанси освіти у глобальному світі // Філософія освіти. – 2019. – №2. – С. 35-55.
20. Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. – 15 лютого. – Режим доступу до статті: <http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/>
21. Сагуйченко В. Застосування інституційного підходу у проблемному полі філософії освіти // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 118-133.
22. Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: <https://life.pravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/>
23. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [Текст] [Текст] : навч. посібник / за ред. Додонова Р. О., Мозгового Л. І. – К. : ЦУЛ, 2014. – 512 с.
24. Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенко. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2009.
25. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.
26. Шамрай В. Публічний інтелектуал як освітній проект // Філософія освіти. – 2019. – №2. – С. 224-239.
27. Шевченко В. Філософія освіти: проблеми самовизначення / В. Шевченко // Філософія освіти. – № 1. – 2005. – С. 18-28.

28. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: Монографія / А. О. Ярошенко – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – 156 с.

10. Програмові вимоги

1. Поняття і предмет філософії освіти.
2. Роль освіти у житті людини.
3. Самоствердження людини в освіті.
4. Гендерний підхід у педагогіці та освіті.
5. Статеворольовий і гендерний підходи в освіті.
6. Методологія і методика гендерного аналізу освіти.
7. Академічна культура, її поняття і функції.
8. Принципи і цінності академічної культури.
9. Бюрократичний характер освіти як формального інституту.
10. Функції освіти.
11. Передумови виникнення проблеми нерівності в освіті.
12. Зміст проблеми нерівності в освіті.
13. Сучасні тенденції проблеми нерівності.
14. Поняття та функції суб'єктів освітньої діяльності.
15. Найважливіші тенденції у динаміці викладацького складу.
16. Основні тенденції зайнятості у сфері освіти.
17. Студентство як соціальна група.
18. Соціальні ризики сучасної освіти.
19. Освіта в контексті глобальних проблем людства.
20. Економічний, культурний, політичний, технологічний аспекти глобалізації освіти.
21. Негативні наслідки глобалізації освіти.
22. Найважливіші тенденції реформування освіти.
23. Ключові фактори процесу реформування.

Викладач

Р.П. Даниляк